

*Ημερίδα
Περιβάλλον, παιδί και εκπαίδευση*

Εκπαιδεύοντας για το περιβάλλον- Πλάθοντας το μέλλον

Προτεραιότητες και δράσεις της ΕΕ για τα παιδιά και τους νέους

*“Δεν κληρονομούμε τον πλανήτη από τους προγόνους
μας αλλά τον δανειζόμαστε από τα παιδιά μας.”
(Ινδιάνικο ρητό)*

Λιάνα Γούτα
Χημικός Μηχανικός

Περιβάλλον:

Η ιεράρχηση του στην παγκόσμια ατζέντα

- Τα προβλήματα του περιβάλλοντος και τα ζητήματα της προστασίας του μόλις τα τελευταία λίγα χρόνια απέκτησαν μεγάλη έμφαση και προβολή
- Η αλόγιστη χρήση των πόρων κατά τον τελευταίο αιώνα της βιομηχανικής επανάστασης και της μεγάλης οικονομικής ανάπτυξης δείχνει πλέον το σκληρό της πρόσωπο.
- Οι πολιτικοί καλούνται να πάρουν γενναίες αποφάσεις πολιτικής, να χαράξουν στρατηγική για την επίλυση των προβλημάτων και την αποτροπή των χειρότερων.
- Η συνείδηση της κοινωνίας αφυπνίζεται όλο και περισσότερο.
- Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί κοινωνικό ζητούμενο και προϋπόθεση επιβίωσης για το ανθρώπινο γένος.

Περιβάλλον:

Η ιεράρχηση του στην παγκόσμια ατζέντα

- Κύριος λόγος που άλλαξε η προτεραιότητα των περιβαλλοντικών θεμάτων: οι διαπιστώσεις και τα προβλήματα των **κλιματικών αλλαγών**.
- Ποτέ άλλοτε οι διαπιστώσεις για το περιβάλλον δεν ήταν τόσο **δυσοίωνες** και τρομακτικές και η ανάγκη για δράση πιο **επιτακτική**.
- Από τα πρώτα θέματα ατζέντας σε επίπεδο αρχηγών κρατών σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Κοινή η διαπίστωση ότι η αφύπνιση και η γνώση πρέπει να διαπεράσει **όλη την κοινωνία, όλες τις ηλικίες**.

Ο πλανήτης κινδυνεύει

- Η κλιματική αλλαγή και τα υπόλοιπα περιβαλλοντικά προβλήματα απειλούν το μέλλον μας
- Για να αντιμετωπίσει τις ανάγκες του σύγχρονου τρόπου ζωής, και των μετακινήσεων, ο άνθρωπος χρησιμοποιεί όλο και περισσότερο πετρέλαιο, αέριο και άνθρακα.
- Αυτά εκπέμπουν CO₂ που επιβαρύνει σοβαρά την ατμόσφαιρα δημιουργώντας το φαινόμενο των κλιματικών αλλαγών.
- Οι κλιματικές αλλαγές απειλούν τη ζωή στον πλανήτη:
 - Τα παγόβουνα λιώνουν,
 - η στάθμη της θάλασσας ανεβαίνει,
 - οι φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, καταιγίδες, ξηρασία) γίνονται όλο και περισσότερες.
 - η γη ερημοποιείται,
 - είδη της χλωρίδας και πανίδας εξαφανίζονται
 - όλο και περισσότεροι άνθρωποι κινδυνεύουν από πείνα και λειψυδρία.

Ο πλανήτης κινδυνεύει

- Η θερμοκρασία του πλανήτη αυξήθηκε κατά 1οC στην ΕΕ, τον τελευταίο αιώνα.
- Μέχρι το 2100 αναμένεται περαιτέρω αύξηση μέσης θερμοκρασίας κατά 1,4-5,8 οC.
- Μέση θερμοκρασία του πλανήτη σήμερα, 15 οC.
- 50% αύξηση της συγκέντρωσης αερίων του θερμοκηπίου από τη βιομηχανική επανάσταση
- Τα 5 θερμότερα έτη από το 1860 μέχρι σήμερα ανήκουν στην τελευταία 10ετία
- Ένας ευρωπαίος πολίτης ευθύνεται για την εκπομπή 10 τον αερίων/έτος
- Η ΕΕ ευθύνεται για το 14% των παγκόσμιων εκπομπών
- Η κορυφή από χιόνι του όρους Κιλιμάντζαρο στην Τανζανία δημιουργήθηκε πριν από 11.000 χρόνια περίπου αλλά, σύμφωνα με ορισμένους επιστήμονες, θα λιώσει εντελώς τις ερχόμενες δύο δεκαετίες.

Συλλογική αλλά και ατομική ευθύνη

Το πρόβλημα της αλλαγής του κλίματος αφορά τον καθένα μας
Μερικά παραδείγματα...

- Τα νοικοκυριά ευθύνονται για το 1/3 της ενέργειας που καταναλώνεται στην ΕΕ (20% των αερίων του θερμοκηπίου)
- 70% της ενέργειας των νοικοκυριών καταναλώνεται για θέρμανση
- 14% για παροχή ζεστού νερού
- 12% για φωτισμό και ηλεκτρικές συσκευές
- Η χρήση ιδιωτικών αυτοκινήτων ευθύνεται για το 10% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ
- Πολλές άλλες καθημερινές δραστηριότητές μας ευθύνονται για εκπομπές

*Με μικρές απλές καθημερινές ενέργειες μπορούμε να πετύχουμε
συνολικά μεγάλα οφέλη
Η ενημέρωση, η αφύπνιση, η εκπαίδευση παίζουν πρωτεύοντα ρόλο*

Παραδείγματα απλών αλλά σημαντικών ενεργειών

- 4 βασικά παραδείγματα απλών καθημερινών ενεργειών για περιορισμό των επιπτώσεων στην αλλαγή του κλίματος:
 - Να μειώσει την ένταση της θέρμανσης, να χρησιμοποιεί συσκευές χαμηλής κατανάλωσης
 - Να σβήνει τις ηλεκτρικές συσκευές, υπολογιστές, φώτα, τηλεόραση
 - Να κάνει ανακύκλωση (διαλογή απορριμάτων, επαναχρησιμοποίηση)
 - Να επιλέξει την οικολογική μετακίνηση (περπάτημα, μέσα μαζικής μεταφοράς, ποδήλατο κλπ)

Αλλαγή κοινωνικής νοοτροπίας - Ο ρόλος των παιδιών

- Οι σημερινοί έφηβοι είναι αυτοί που θα βιώσουν τις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος πολύ περισσότερο από όσο εμείς τώρα - και θα αναγκαστούν να αντιμετωπίσουν το ζήτημα.
- Είναι σημαντικό να εξοικειωθούν με την παρούσα γνώση, να ενημερωθούν για τις αιτίες της αλλαγής του κλίματος και να κατανοήσουν τι μπορούν να κάνουν οι ίδιοι ως πολίτες.
- Τα παιδιά αποτελούν την γενιά πολιτών, επιστημόνων, πολιτικών του αύριο. Αυτοί που θα πάρουν τις αποφάσεις.
- Είναι οι καλύτεροι «δέκτες» και οι καλύτεροι «πομποί» νέας πληροφορίας και μηνυμάτων στον περίγυρό τους.
- Γι αυτό μηνύματα και εκπαιδεύσεις που στοχεύουν σε αλλαγή κοινωνικής νοοτροπίας, συχνά ξεκινούν από τα παιδιά.

Ποια η αξία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

- Αν και...

σε όλα τα κείμενα της ΕΕ, πολιτικής, νομοθεσίας, χρηματοδότησης, που σχετίζονται με περιβάλλον και ενέργεια, όλο και πιο συχνά, προστίθεται και η παράγραφος που τονίζει την σημασία της πληροφόρησης, της ανταλλαγής πληροφοριών, της εκπαίδευσης.

- Ωστόσο η 'σημαία' της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μπήκε από τα Ηνωμένα Έθνη :

2005-2014 : Η δεκαετία για την Εκπαίδευση Αειφορικής Ανάπτυξης (*DESD*)

- **Στρατηγική των Ηνωμένων Εθνών**
- Υπό την **UNESCO**
- Ανάπτυξη ενός 'Διεθνούς Σχήματος Εφαρμογής', IIS
- Αποτέλεσμα ευρείας διαβούλευσης με φορείς, κυβερνήσεις, ΜΚΟ, ειδικούς (>2000).
- Θέτει ευρύ πλαίσιο για όλους τους εμπλεκόμενους
- Κείμενο Στρατηγικής :
 - Δεσμεύσεις και στόχοι από τα έθνη για την δεκαετία DESD υπό την Unesco.
 - Η σημασία της συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα
 - Η σημασία της εκπαίδευσης σε όλες τις ηλικίες από την παιδική και για όλη τη ζωή

2005-2014 : Η δεκαετία για την Εκπαίδευση Αειφορικής Ανάπτυξης (DESD)

Κύριος στόχος της DESD

Οι κυβερνήσεις να ενσωματώσουν τη στρατηγική DESD στα εθνικά εκπαιδευτικά τους συστήματα και στρατηγικές, αλλά και στα Εθνικά Σχέδια Ανάπτυξης και να προωθήσουν την ευαισθητοποίηση και τη συμμετοχή του κοινού *έτσι ώστε η αλλαγή στις δημόσιες συμπεριφορές και στην εκπαιδευτική προσέγγιση να συμβαδίζουν με τις νέες προκλήσεις της αειφόρου ανάπτυξης*

Οι 4 επιμέρους στόχοι της UNESCO και των Κρατών Μελών για την DESD

- Βελτίωση της πρόσβασης σε **βασική ποιοτική εκπαίδευση**
- **Αναπροσανατολισμός** των εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του **κοινού**
- Παροχή **εκπαίδευσης**

Το όφελος θα είναι για τη ζωή χιλιάδων κοινοτήτων και εκατομμυρίων ανθρώπων αναδεικνύοντας την αειφόρο ανάπτυξη στο νέο εφικτό ιδανικό.

2005-2014 : Η δεκαετία για την Εκπαίδευση Αειφορικής Ανάπτυξης (*DESD*)

Ορισμός της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη

- Σεβασμός, αξία και διατήρηση των κεκτημένων του παρελθόντος
- Αναγνώριση των θησαυρών της γης και των ανθρώπων
- Ένας κόσμος με επαρκή τροφή, υγεία και παραγωγική ζωή για όλους
- Αποτίμηση, φροντίδα και αποκατάσταση του Πλανήτη
- Δημιουργία ενός καλύτερου, ασφαλέστερου και πιο δίκαιου κόσμου
- Πολίτες με φροντίδα, ευθύνη και δικαιώματα σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο

2005-2014 : Η δεκαετία για την Εκπαίδευση Αειφορικής Ανάπτυξης (*DESD*)

Τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης

- Διαδραστικό και ολιστικό
- Να διέπεται από υψηλές αρχές
- Κριτική σκέψη και επίλυση προβλημάτων
- Διδασκαλία πολυμέσων (λόγος, τέχνη, θέατρο, συζήτηση, κλπ)
- Συμμετοχή στις αποφάσεις
- Σύνδεση με τα τοπικά προβλήματα

Η Ευρώπη

- Μάιος 2007 : Ευρωπαϊκό Συνέδριο με στόχο ένα ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης με παγκόσμια αποτελέσματα,
- Νοέμβριος 2007 : Συνέδριο «ΕΕ και Αειφόρος Ανάπτυξη»
- [Ιστοσελίδα της ΕΕ για το περιβάλλον, τα παιδιά και τη νεολαία](#)
- Εκστρατεία ΕΕ «Πάρτε την κατάσταση στα χέρια σας!»
- Δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αλλαγή του κλίματος
- Εκστρατεία KidsCall
- Δίκτυο [Youth and Environment Europe](#)
- Δίκτυο [Ευρωπαϊκών Περιφερειών για την Εκπαίδευση σε θέματα Αειφορίας \(RES\)](#)

Ιστοσελίδα της ΕΕ για το περιβάλλον, τα παιδιά και τη νεολαία

http://ec.europa.eu/environment/youth/index_el.html

Το μήνυμα του Επιτρόπου

«Το όνομά μου είναι **Σταύρος Δήμας** και είμαι ο Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον.

Σ' αυτήν την ιστοσελίδα μπορείτε ν' ανακαλύψετε μόνοι σας ή μαζί με τους φίλους και συμμαθητές σας τι είναι το περιβάλλον και τι συμβαίνει σ' αυτό. Η ιστοσελίδα μας ασχολείται με τέσσερα θέματα τα οποία νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικά και στα οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να εστιάσει για τα επόμενα δέκα χρόνια:

- **αέρας**
- **νερό**
- **σκουπίδια**
- **φύση**

Ελπίζω να την απολαύσετε. Μη διστάσετε να έρθετε σε επαφή μαζί μου και με τους συνάδελφούς μου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εάν έχετε ερωτήσεις για το περιβάλλον».

Ιστοσελίδα της ΕΕ για το περιβάλλον, τα παιδιά και τη νεολαία

http://ec.europa.eu/environment/youth/index_el.html

- αέρας
- νερό
- σκουπίδια
- φύση

Σε κάθε ενότητα :

1. Πληροφορίες για το πρόβλημα και την κατάσταση.
Μέτρα αντιμετώπισης, προτάσεις
2. «Δοκίμασε τις γνώσεις σου!»
3. Ομαδικές δραστηριότητες και σχέδια

Εκστρατεία ΕΕ «Πάρτε την κατάσταση στα χέρια σας!»

Καλοκαίρι 2006

- Στον αγώνα κατά των κλιματικών αλλαγών θα πρέπει να συμβάλουν όλοι οι τομείς της κοινωνίας και όλοι οι πολίτες.
- Με την εκστρατεία επιδιώκει
 - να αυξήσει την επίγνωση των πολιτών για τις κλιματικές αλλαγές
 - να βοηθήσει τους ενδιαφερόμενους πολίτες να δράσουν αποτελεσματικά για τον περιορισμό τους.
- Με μικρές αλλαγές στην καθημερινή μας ζωή, μπορούμε να πετύχουμε σημαντική μείωση εκπομπών αερίων και σε πολλές περιπτώσεις, να μειώσουμε τα έξοδά μας.
 - Γιγάντια **πανό** σε δημόσια κτήρια,
 - αγάλματα με μπλουζάκι της εκστρατείας
 - **εκδηλώσεις** για την εκκίνηση της εκστρατείας.
 - **διαφημίσεις** στην τηλεόραση, τους δρόμους και τον τύπο, στο διαδίκτυο
 - **Εγχειρίδιο για μαθητές, το "Βιβλίο των νέων της Ευρώπης: Μάθε να επιλέγεις"** έκδοση 2007-2008, με περισσότερα από 2,3 εκατομμύρια αντίτυπα που διανέμονται σε ολόκληρη την Ευρώπη αυτό το σχολικό έτος

Αλλαγή κλίματος

www.climatechange.eu.com

- **Δικτυακός τόπος** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ειδικά για μαθητές.
Τμήμα για τα σχολεία
- **Μήνυμα του Ευρωπαϊκού Επιτρόπου Σταύρου Δήμα** προς όλους τους δασκάλους.
- **Πρόγραμμα** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
 - Τα σημαντικά πράγματα που μπορείτε να κάνουν για να συμβάλουν στην καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών.
 - **μαθητικό φυλλάδιο**, με πληροφορίες για τις κλιματικές μεταβολές και το ρόλο που μπορεί ο καθένας να παίξει στην αντιμετώπισή τους.
 - **Υπογραφή συμβολικής «δέσμευσης»** από μαθητές και δασκάλους, ατομικά ή συλλογικά για μικρές αλλαγές στην καθημερινή σας ζωή.
 - Δημιουργικές ιδέες για τα σχολεία,
 - πχ. διεθνής παιδικός διαγωνισμός ζωγραφικής για το περιβάλλον. (πρόγραμμα Ηνωμένων Εθνών UNEP)

Αλλαγή κλίματος

www.climatechange.eu.com

Υλικό για δασκάλους

Οδηγός Μαθητή: Η Αλλαγή του Κλίματος Εξαρτάται από Εσάς
Ιδέες για συζήτηση / 4 φύλλα εργασίας

«Δήλωσε τη δέσμευσή σου!»

«Σκέψου, συζήτησε, πράξε!»

«Ύψωσε τη φωνή σου!»

«ερωτηματολόγια»

[EPAEDIA](#) - μία εγκυκλοπαίδεια για το περιβάλλον

[V GAS](#) - Ενέργεια, Τρόπος Ζωής & Κλίμα (Παιχνίδι / Αγγλικά)

Περιβάλλον για Νέους της Ευρώπης

[ManagEnergy](#) (on line βάση δεδομένων για ενεργειακά θέματα με ενότητες για δασκάλους και παιδιά 12-16 ετών - Αγγλικά)

Υλικό για μαθητές

Οδηγός Μαθητή: «Η Αλλαγή του Κλίματος Εξαρτάται από Εσάς»

Φυλλάδιο

Παρουσίαση PowerPoint

Παιχνίδια

Φυλλάδια

Σύνδεσμοι

Εκστρατεία KidsCall <http://kidscall.info/>

- Μια πλατφόρμα για να ακουστούν τα παιδιά από τους πολιτικούς, για την προστασία του κλίματος και της ζωής στον πλανήτη μας.
- Οι πολιτικοί έχουν τη δύναμη να παίρνουν τις αποφάσεις. Είναι σημαντικό να δεχθούν την πίεση από τα παιδιά, να ακούσουν τις φωνές τους.
- Τα παιδιά από όλο τον κόσμο στέλνουν τα μηνύματά τους και μέσω αυτής της δράσης προωθούνται στους πολιτικούς
- Υπό το «Παγκόσμιο Συμβούλιο του Μέλλοντος»: 50 οραματιστές από τις 5 ηπείρους, 10-5-07.

Εγγυώνται τη **μεταφορά των μηνυμάτων στους πολιτικούς.**

Δίνουν υπόσχεση στη νέα γενιά να προσπαθήσουν για τη διατήρηση της ζωής στη Γη, της ποικιλίας και της ομορφιάς της, για ειρήνη και δικαιοσύνη.

- Χιλιάδες παιδιά από όλο τον κόσμο, με μηνύματα, κάρτες, ζωγραφιές, βίντεο.

Ευρωπαϊκά δίκτυα

- Δίκτυο Youth and Environment Europe
(Νεολαία και Περιβάλλον Ευρώπης)
Ευρωπαϊκές οργανώσεις νέων από 28 κράτη, που δραστηριοποιούνται στη μελέτη της φύσης και στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Δίκτυο Ευρωπαϊκών Περιφερειών για την Εκπαίδευση σε θέματα Αειφορίας (RES)
17 ευρωπαϊκές περιφέρειες από 7 κράτη μέλη. Το RES έχει ως στόχο του να ανταποκρίνεται και να παρέχει στήριξη στις δεσμεύσεις των ευρωπαϊκών οργάνων και άλλων διεθνών οργανισμών στον τομέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Αντί συμπεράσματος...

«...αν εξετάσουμε οποιοδήποτε μεγάλο πρόβλημα σήμερα –την εξάλειψη της φτώχειας ή την επίτευξη της ειρήνης ή το **περιβάλλον-**, η **εκπαίδευση** είναι πάντα μέρος της λύσης του προβλήματος και μερικές φορές είναι η **απλούστερη λύση**»

Nicholas Negroponte , ιδρυτής της ΜΚΟ 'One Laptop Per Child'